

# **Kadernota 2027**

## **Aanbiedingsbrief**

In maart 2026 waren de verkiezingen voor de gemeenteraad. In de Kadernota 2026 schreven wij: "(beleids)ontwikkelingen stoppen niet bij het einde van een raadsperiode. Een groot deel van wat in deze Kadernota is beschreven zal ook doorgaan in een nieuwe raadsperiode". Mede daarom heeft uw raad ter voorbereiding op de nieuwe raadsperiode 2026-2030 in februari 2026 een (ambtelijke) notitie met de titel "Stand van de opgaven" ontvangen. In die notitie staat een inventarisatie van onderwerpen, die in de komende jaren belangrijk zijn.

De Kadernota is het beleidsdocument waarin de hoofdlijnen en financiële kaders voor de komende jaren worden vastgesteld. Dit document vormt de basis voor de begroting van het komende jaar. In afwachting van het coalitieakkoord voor de komende raadsperiode noemen we in deze Kadernota onderwerpen die genoemd zijn in de notitie "Stand van de opgaven". Bij de opstelling van de begroting voor 2027 (en volgende jaren) zullen we het coalitieakkoord als uitgangspunt nemen.

In deze Kadernota beschrijven we ook de financiële uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2027 en de meerjarenbegroting 2028-2030. Ook geven wij u een overzicht van nu bekende budgetvragen die het gevolg zijn van autonome (niet-beïnvloedbare) ontwikkelingen. Met de nu bekende informatie hebben we in 2027 geen sluitende begroting. In 2028 is het begrotingssaldo ook negatief. In 2029 en 2030 verwachten we nu een positief saldo. In het hoofdstuk Financieel perspectief schrijven we meer over onze financiële positie.

Wij nodigen u uit om algemene beschouwingen te geven over deze Kadernota en de daarin beschreven ontwikkelingen en (beleids)voornemens. Met uw inbreng stellen wij daarna de programmabegroting voor 2027 op en geven wij u inzicht in het financieel meerjarenperspectief tot en met 2030.

Mei 2026

College van burgemeester en wethouders

## Stand van de opgaven

De notitie beschrijft hoe de gemeente koers houdt in een periode van grote sociale, economische, ruimtelijke, ecologische en digitale veranderingen. De veranderingen vragen om veerkracht en weerbaarheid. Gemeenschapskracht, goede voorbereiding en een samenhangend toekomstbeeld vormen de basis voor verdere ontwikkeling.

Hechte gemeenschappen zijn een belangrijke kracht voor zorg, veiligheid, energietransitie en leefbaarheid. Deze kracht is niet onbeperkt en verschilt per kern. Van u en ons vraagt dit om gerichte ondersteuning van gemeenschappen, inclusiviteit en structureel gebiedsgericht werken.

Jongeren zijn cruciaal voor de toekomst, maar blijven alleen als er voldoende woningen, goed onderwijs, perspectief op werk en een aantrekkelijke leefomgeving zijn. Vergrijzing leidt tot meer druk op wonen, zorg en vrijwilligerswerk en vraagt om samenhangende, lange termijnkeuzes over meerdere beleidsterreinen.

De economie verandert richting een slimme, digitale industrie, wat kansen biedt voor productiviteit en innovatie, maar ook risico's kent zoals arbeidsmarktkrapte en digitale kwetsbaarheid.

Goede bereikbaarheid blijft een basisvoorwaarde voor economie, zorg en veiligheid. Dit vraagt om veilige routes, regionale samenwerking en slimme mobiliteitsoplossingen.

Klimaatverandering dwingt tot meebewegen met water en bodem, waarbij ruimtelijke keuzes, gezondheid en natuur centraal staan.

## Thema's

Als bouwstenen voor de komende jaren noemen we een aantal onderwerpen. Dat doen we aan de hand van 5 thema's:

- Financiën
- Gezond en samen redzaam Zwartewaterland
- Wonen, werken en recreëren in Zwartewaterland
- De leefbaarheid in Zwartewaterland
- Dienstverlening in Zwartewaterland

## Financiën



### *Gezonde financiële basis met investeringsruimte*

De gemeente heeft een sterke financiële positie met voldoende reserves. De netto schuldquote (34%) en solvabiliteitsratio (47%) laten zien dat de gemeente financieel gezond is. Hierdoor is er ruimte om

te investeren in belangrijke opgaven zoals wonen, werken, recreëren, leefbaarheid en goede dienstverlening.

### *Toenemende kosten en externe belemmeringen*

Tegelijkertijd nemen de financiële zorgen toe. De kosten in het sociaal domein stijgen terwijl de rijksbijdrage achter blijft. Het onderhoud van wegen, gebouwen en voorzieningen wordt steeds duurder en overstijgt vaak de inflatie. Daarnaast zorgen netcongestie en het niet halen van stikstofdoelen voor uitstel van projecten, wat leidt tot lagere inkomsten en extra onderhoudskosten.

### *Minder rijksmiddelen en meer gemeentelijke taken*

Voor 2027 hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de staatssecretaris van Financiën voorstellen gedaan om de verdeling van het gemeentefonds te actualiseren en te verbeteren. Volgens de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) zijn de voorstellen nog niet goed genoeg. De verdeling moet onder andere rekening houden met de huishoudens met de laagste inkomens. Ook moet beter rekening worden gehouden met de inkomsten die de gemeenten zelf kunnen verwerven.

Er komen meer taken bij de gemeenten, onder andere op het gebied van wonen, zorg, vluchtelingenopvang, duurzaamheid en veiligheid. De rijksbijdrage blijft achter bij de kosten van die taken. Dit zet de begroting en de ambtelijke organisatie onder extra druk en vraagt om meer specialistische kennis.

### *Tekorten in de meerjarenbegroting en onzekerheid*

In de meerjarenbegroting zijn tekorten opgenomen voor de jaren 2027 en 2028, in totaal € 900.000. Hoewel in 2028 weer een licht positief saldo wordt verwacht, blijft er onzekerheid over de herziening van het Gemeentefonds en specifieke uitkeringen. Dit maakt scherpe keuzes en beheersing van uitgaven noodzakelijk.

## **Gezond en samen redzaam Zwartewaterland**



### *Een inclusieve en veerkrachtige samenleving*

Dat is een samenleving waarin iedereen kan meedoen, zich gezien voelt en zich kan ontwikkelen. Gezondheid, zelfredzaamheid en veiligheid van inwoners staan centraal. Tegelijk zijn gelijkwaardigheid, preventie en samenwerking belangrijk. Met oog voor toenemende complexiteit van hulpvragen en financiële druk binnen het sociaal domein.

Uitgangspunten zijn '1 plan voor de inwoner' en toegankelijke hulp, dichtbij en passend bij de persoonlijke situatie. Dit vraagt om een sterke sociale basis, versterking van lokale teams, duidelijke keuzes in welzijnstaken en resultaatgericht sturen via data, dialoog en actie. We doen dat in regionale samenwerking, onder meer via Samen Gezond IJssel-Vecht en de uitvoering van landelijke zorgakkoorden.

In het coalitieakkoord van het kabinet Jetten is afgesproken dat huishoudelijke hulp als Wmo-maatwerkvoorziening met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. Mensen die dat kunnen, gaan dus zelf betalen voor hun hulp. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor ondersteuning van inwoners die dat niet kunnen.

### *Voor maatschappelijke opvang en beschermd thuis is zorg en woonruimte noodzakelijk*

Door de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis wonen meer kwetsbare inwoners zelfstandig, met begeleiding aan huis. Dit vergroot de druk op de woningmarkt en zorgcapaciteit. De gemeente heeft de opgave te zorgen voor voldoende passende woonplekken, begeleiding op maat en voldoende acute opvang- en crisisplekken.

### *Alle kinderen hebben gelijke ontwikkelkansen*

Het voorkomen van onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden heeft prioriteit. En we geven ondersteuning aan anderstalige kinderen en volwassenen met beperkte basisvaardigheden. Nauwe samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp is nodig om tijdig passende ondersteuning te bieden. Daarnaast investeert de gemeente in veilige, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen.

### *Sport en bewegen helpen mensen om zich fitter te voelen en elkaar te ontmoeten*

Door een toegankelijk en inclusief sportaanbod, ook voor inwoners met een beperking of extra ondersteuningsbehoefte. Het behoud en toekomstbestendige inrichting van sportaccommodaties en andere maatschappelijke voorzieningen, binnen financiële en maatschappelijke grenzen, vraagt de komende tijd aandacht.

### *Nieuwkomers nemen actief deel aan de samenleving*

Voor nieuwkomers, zoals statushouders en Oekraïners is goede begeleiding gewenst. Ook vraagt de samenhang tussen onderwijs, taalonderwijs en maatschappelijke ondersteuning aandacht. Aandachtspunten zijn leefbaarheid en verbinding in wijken en dorpen en het verbeteren en beheersbaar houden van (nood)opvanglocaties.

## **Wonen, werken en recreëren in Zwartewaterland**



### *Een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving*

Vitale kernen, een aantrekkelijk landschap en een sterke economie willen we behouden. Elke kern heeft een eigen karakter en sociale samenhang. Dat vraagt om zorgvuldig sturen op ruimtelijke ontwikkeling. Wonen, werken, natuur en bereikbaarheid moeten met elkaar in balans blijven. Beperkingen zoals schaarse ruimte, netcongestie en de nabijheid van natura-2000-gebied vragen om gerichte keuzes en samenwerking met inwoners, woningcorporaties, ontwikkelaars en zorg- en welzijnspartners.

### *De gemeente staat voor een grote woning- en huisvestingsopgave*

Doel is het realiseren van voldoende, betaalbare en passende woningen, zodat inwoners in hun eigen kern kunnen blijven wonen. Door vergrijzing en toenemende zorgvragen moeten wonen, zorg en leefomgeving steeds meer in samenhang worden ontwikkeld. De al vastgestelde bouwsteen Wonen richt zich op voldoende en passende woningen voor verschillende doelgroepen (jongeren, gezinnen en ouderen), met aandacht voor doorstroming, betaalbaarheid en leefbaarheid van wijken en kernen. Tegelijk hebben we in het kader van de Spreidingswet een opgave om duurzame opvangplaatsen voor asielzoekers te realiseren. En ook arbeidsmigranten, die van groot belang zijn voor de lokale economie, vragen om voldoende passende en veilige huisvesting. Dit vraagt om een zorgvuldige ruimtelijke en maatschappelijke inpassing in de kernen. Dat doen we met heldere en transparante communicatie en betrokkenheid van inwoners.

### *Een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat voor bedrijven*

Dit zorgt voor werkgelegenheid en economische vitaliteit. We werken aan het beter benutten, verduurzamen en herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, waarbij uitbreiding pas aan de orde is als intensivering onvoldoende mogelijkheden biedt. Randvoorwaarden zoals energie-infrastructuur, bereikbaarheid, netcongestie en regionale samenwerking vragen om een samenhangende en toekomstgerichte aanpak.

### *Bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid in de kernen staan onder druk*

Dit komt door groeiende verkeersstromen en grote ruimtelijke en infrastructurele projecten. Het is nodig keuzes te maken met extra aandacht voor verkeersveiligheid, fiets- en wandelverbindingen en bereikbare bedrijventerreinen.

### *In het buitengebied komen uiteenlopende belangen samen*

We stellen een samenhangende visie voor het buitengebied op, met oog voor een toekomstbestendige landbouw, versterking van natuur en landschap en behoud van leefbaarheid en economische vitaliteit.

### *De ambitie is om in 2050 klimaatneutraal en aardgasvrij te zijn*

Dit vraagt om een ingrijpende energie- en warmtetransitie en sturen op energiebesparing, isolatie, duurzame opwek en alternatieven voor aardgas. Aandachtpunten zijn betaalbaarheid, energiearmoede en netcongestie.

### *Cultuur, recreatie en toerisme dragen bij aan de identiteit en aantrekkelijkheid van Zwartewaterland*

Ons uitgangspunt is een goede balans tussen recreatie en toerisme enerzijds en leefbaarheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit anderzijds. We ondersteunen waar mogelijk en gewenst lokale initiatieven, erfgoed en een sterke culturele infrastructuur.

## De leefbaarheid in Zwartewaterland



### *Een veilige en toekomstbestendige leefomgeving*

Dat is een leefomgeving waarin inwoners zich veilig voelen, elkaar kunnen ontmoeten en prettig kunnen wonen en leven. De kwaliteit van de leefomgeving draagt bij aan gezondheid, zelfredzaamheid en sociale samenhang.

### *Klimaatverandering zorgt voor risico's*

Denk aan wateroverlast, droogte en overstromingen. Deze raken direct aan veiligheid, leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling. In regionaal verband werken we aan een integrale benadering waarbij water, ruimtelijke ordening, natuur en landbouw in samenhang worden beschouwd.

### *Circulariteit: van afval naar grondstof*

De druk op grondstoffen en de groei van afval maken een andere omgang met materialen noodzakelijk. Onze doelstelling is een circulaire gemeente waarin materialen efficiënter en langer worden gebruikt. Circulariteit krijgt een plek in het gemeentelijke inkoopbeleid, het beheer en de inrichting van de openbare ruimte en in de samenwerking met inwoners en ondernemers.

### *Begraafplaatsen, sportaccommodaties en zwembaden zijn belangrijke maatschappelijke voorzieningen*

Begraven willen we betaalbaar en toegankelijk houden. Er moet voldoende capaciteit zijn en een inrichting en beheer die rekening houden met klimaatverandering en de effecten op bodem en water. Sportaccommodaties en zwembaden zijn essentieel voor gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid, maar kennen hoge kosten en veroudering. Daarom werken we aan actualisering van het accommodatiebeleid en heroverweging van scenario's voor de zwembaden.

### *Gebiedsgericht werken om aan te sluiten bij de verschillen tussen wijken en kernen*

Door samen met inwoners en partners lokale opgaven te benoemen en aan te pakken, kunnen oplossingen beter worden afgestemd op wat er lokaal nodig is. Dit vraagt om maatwerk. We zorgen voor duidelijke kaders, heldere rollen en verantwoordelijkheden en het verankeren van gebiedsgericht werken als structurele manier van werken.

### *Veiligheid is een brede en toenemende opgave*

Geopolitieke spanningen, klimaatrisico's, digitalisering en maatschappelijke ontwikkelingen vergroten de kans op noodsituaties, maatschappelijke onrust en ondermijnende criminaliteit. Inwoners en ondernemers moeten beter voorbereid en weerbaar zijn, omdat overheid en hulpdiensten niet altijd direct beschikbaar zijn. Wij werken daarin samen met partners binnen Regio IJsselland. We richten

ons vooral op het voorkomen van maatschappelijke onrust, de samenhang tussen zorg en veiligheid, digitale veiligheid en de aanpak van ondermijning.

## Dienstverlening in Zwartewaterland



### *De dienstverlening aan inwoners en ondernemers is toegankelijk en betrouwbaar*

Goede dienstverlening moet goed zijn ingericht en ook merkbaar zijn in het dagelijks contact. We hebben aandacht voor duidelijkheid, bereikbaarheid, voorspelbaarheid en privacybescherming.

Digitalisering biedt kansen om dienstverlening sneller, efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken. Tegelijkertijd is het belangrijk oog te houden voor inwoners en ondernemers die niet alles digitaal kunnen of willen doen. Daarom blijft onze dienstverlening via meerdere kanalen noodzakelijk, zoals digitaal, telefonisch en fysiek.

We stellen een visie op voor digitale informatievoorziening en veiligheid, in samenhang met de [Nederlandse Digitaliseringsstrategie](#) en met andere gemeenten.

### *Regionale samenwerking*

De maatschappelijke opgaven overstijgen de schaal van de gemeente en vragen om regionale samenwerking. Samenwerken is geen doel op zich, maar een middel om betere en effectievere oplossingen te realiseren voor inwoners en ondernemers.

Binnen regionale netwerken, zoals Regio Zwolle, de Omgevingsdienst IJsselland en tijdelijke gelegenheidscoalities, liggen kansen om gezamenlijk op te trekken. Aandachtspunten zijn duidelijke keuzes, goede afstemming en een heldere rol van de gemeente.

Actieve lobby en belangenbehartiging richting provincie, rijk en andere partners zijn belangrijk om onze positie te versterken.

## Financieel perspectief

### Inleiding

In deze paragraaf schetsen we het financieel perspectief. Daarin hebben we rekening gehouden met:

- de structurele mutaties uit de vastgestelde najaarsnota 2025
- de structurele mutaties uit de (concept) jaarrekening 2025
- de structurele mutaties uit de concept zomernota 2026
- de voorgestelde uitgangspunten zoals beschreven in het volgende hoofdstuk.

KADERNOTA 2027	2027	2028	2029	2030
<b>Uitgangspunt MJB 2026-2029</b>	<b>135.000</b>	<b>-461.000</b>	<b>966.000</b>	<b>926.000</b>
Septembercirculaire 2025 (1e wijz. 2026)	-173.000	-81.000	-101.000	-101.000
Mutaties najaarsnota 2025 structureel	14.500	14.500	14.500	14.500
Mutaties Zomernota 2026 structureel	-96.000	-156.000	-149.000	-149.000
<b>Uitgangspunt Kadernota 2027</b>	<b>-119.500</b>	<b>-683.500</b>	<b>730.500</b>	<b>690.500</b>

Meerjarenbegroting	2027	2028	2029	2030	Toelichting mutatie
<b>Uitgangspunt Kadernota 2027-2030</b>	<b>-120</b>	<b>-684</b>	<b>730</b>	<b>690</b>	
<b>Mutaties:</b>					
<i>02 Positieve gezondheid/partic</i>					
Bijdrage GGD	-40	-40	-40	-40	De GGD heeft in februari 2026 haar kaderbrief gepresenteerd met daarin de financiële bijstellingen voor 2027 en verder. Dit betreft een prijsindexatie 3,7%.
<i>07 Onderh.op orde&amp;veilige wijk</i>					
Bijdrage Veiligheidsregio	-76	-76	-76	-76	De bijdrage aan de Veiligheidsregio stijgt met € 76.000 vanaf 2027.
Stijging onderhoudskosten ivm areaaluitbreiding				-48	Jaarlijks stijgen de onderhoudskosten door areaaluitbreiding in de openbare ruimte. Met het jaarlijks verhogen van de budgetten, houden we rekening met deze kosten.
<i>09 Werken volgens Omgevingswet</i>					
Bijdrage Omgevingsdienst IJsselland		-39	-39	-39	De bijdrage aan de Omgevingsdienst IJsselland stijgt met € 39.000 vanaf 2028.
<i>10 Financieel Vitaal</i>					
Prijsindexatie jaarschijf 2030				-537	We houden in de programmabegroting jaarlijks rekening met een prijsindexatie van 3%. Voor het jaar 2026 staat het CPI nu op 2,3%. Voor het jaar 2027 wordt deze ingeschat op 2,1%. Gezien alle onzekerheden door de oorlogen en energiecrisis, passen de begroting hier niet op aan en hanteren ook voor de jaarschijf 2030 veiligheidshalve een indexatie van 3%.

Kapitaallasten investeringen vanaf 2030					-157 Aanvulling kapitaallasten voor voorgenomen investeringen in de jaarschijf 2030.
---	--	--	--	--	--

### 11 Dekkingsmiddelen

Voorjaarsnota 2026: bijstelling algemene uitkering	240	340	190	290	Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt een bijstelling van een volume- en prijsaccres van resp. 1 en 6 punten.
Algemene uitkering: bijstelling jaarschijf 2030				2.200	De jaarschijf 2030 passen we op basis van de laatste informatie uit de decembercirculaire 2025.
Verlagen stelpost te ontvangen BCF	-61	-61	-61	-61	Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2025, mag in de begroting 2027 e.v. een stelpost BCF van € 240.000 worden opgenomen. De huidige stelpost bedraagt 300k. Dit moeten we verlagen.
Prijsindexatie belastingheffingen				360	In de jaarschijf 2030 is de prijsindexatie op de belastingen en heffingen nog niet doorgevoerd. We rekenen hier met 3%.

### 12 Overhead

Verhoging bijdrage aan SSC Ons	-124	-124	-124	-124	De primitieve begroting van SSC Ons voor 2026 is vastgesteld op € 40.106.000. Voor 2027 stijgt de begroting met € 2,9 miljoen naar € 43.014.000. Deze stijging bestaat uit: - € 1,5 miljoen prijsindexaties - € 490.000 nieuwe en vervallen dienstverlening - € 910.000 hoeveelheidseffecten
Verwachte loonstijging cao gemeenten	-260	-230	-200	-715	De huidige CAO loopt tot en met 31-3-2027. Vanaf 2027 rekenen we met een jaarlijkse loonstijging van 2,5%. Dit ligt in lijn met het door het rijk gehanteerde LPO accres (loon- en prijsindexatie voor de komende jaren in de berekening van de algemene uitkering. De bijstelling in deze Kadernota is het gevolg van de toename van fte's waarbij nog geen rekening is gehouden met een cao loonstijging. We passen de begroting hier nu op aan.

<b>Saldo Kadernota 2027-2030</b>	<b>-441</b>	<b>-914</b>	<b>380</b>	<b>1.743</b>	
----------------------------------	-------------	-------------	------------	--------------	--

## Uitgangspunten Kadernota

### Inleiding

In deze Kadernota 2027 doen wij voorstellen voor financiële uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2027 - 2030. De uitgangspunten zijn bepaald op basis van de kennis van nu (mei 2026). Tegelijkertijd weten we dat er factoren zijn die deze uitgangspunten beïnvloeden. In het hoofdstuk Financiën noemden we al de toenemende kosten in het sociaal domein en voor het onderhoud van wegen, gebouwen en voorzieningen. En de onzekerheden over de ontwikkeling van de inflatie, netcongestie en stikstofdoelen. We zien een toename van gemeentelijke taken en een vermindering van de rijksmiddelen.

### *Uitgangspunten algemene uitkering*

De financiële vooruitzichten voor gemeenten blijven ook in de periode vanaf 2027 onzeker. Het gemeentefonds wordt vanaf 2026 geconfronteerd met een structurele terugval (het zogenoemde ravijn jaar), ondanks tijdelijke en deels structurele dempingsmaatregelen van het Rijk. De groei van het gemeentefonds is gebaseerd op de aangepaste accessystematiek en volgt de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Het Centraal Planbureau raamt voor 2026 een BBP prijsstijging van circa 2-2,5%, die bepalend is voor het prijsaccres. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats in de Mei circulaire. Hoewel het accres daardoor minder onvoorspelbaar is geworden, blijft sprake van een structurele spanning tussen taken en beschikbare middelen, mede door aanhoudende druk op onder andere de jeugdzorg en eerdere overhevelingen van specifieke uitkeringen naar de algemene uitkering. In deze kadernota is daarom uitgegaan van een voorzichtig financieel perspectief voor 2027 en verder.

### Uitgangspunten Kadernota 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030

#### *Prijscompensatie*

De kosten van derden zijn goederen en diensten die aan de gemeente worden geleverd. Deze zijn ook aan prijsstijgingen onderhevig. Het gaat hier bijvoorbeeld om de kosten van energie, kantoorartikelen, accountantsdiensten, onderhoud aan gebouwen en infrastructuur, schoonmaak en softwarelicenties. Bijstelling van deze budgetten vindt plaats op basis van het percentage dat wordt gepubliceerd door het Centraal Economisch Planbureau (CEP) van januari 2026. Dit percentage bedraagt 2,1% voor 2027.

Volgens het Centraal Economisch Plan (CEP) beweegt de consumentenprijsinflatie (CPI) in de periode richting 2027 geleidelijk richting een lager en stabielere niveau. In het basisscenario komt de CPI in 2027 uit rond 2%, in lijn met de doelstelling van de Europese Centrale Bank.

Tegelijkertijd blijft de inflatieontwikkeling onzeker. Aanhoudende geopolitieke spanningen, waaronder de oorlog in Oekraïne en conflicten in het Midden-Oosten, brengen risico's met zich mee voor de energieprijzen. Bij blijvend hoge of opnieuw stijgende gas- en olieprijsen kan dit leiden tot een hogere energie-inflatie, die doorwerkt in de prijzen van goederen en diensten. In dat geval kan de CPI in 2027 boven het basisscenario uitkomen (circa 2,5-3%).

In de vorige Kadernota is gerekend met een percentage van 3% voor de jaarschijven 2027 en verder. Omdat de inflatieontwikkeling onzeker is, passen wij de raming voor 2027 niet aan. Voor de verdere jaren rekenen we ook met 3%. We volgen de ontwikkelingen en komen zo nodig bij de aanbidding van de begroting 2027 met een voorstel voor aanpassing van het percentage.

#### *Tarieven en belastingen*

De opbrengsten voor de gemeentelijke belastingen en rechten verhogen wij met de nationale Consumenten Prijsindex (CPI) van januari 2026 (voor zover er geen sprake is van kostendekkende tarieven en de door het rijk vastgestelde maximum tarieven). Voor 2027 bedraagt het percentage 2,1%.

De tarieven voor de belastingen riolering en afval hangen samen met kostendekkendheid. Voor de jaren na 2027 en verder rekenen we met 3%. De werkelijke stijging van de tarieven zal duidelijk zijn na vaststelling van de begroting in november 2026.

### *CAO gemeenten*

De ontwikkeling van de loonkosten van de gemeenteambtenaren volgt de CAO. Per 1-1-2027 stijgen de salarissen met 1,4%. De huidige CAO loopt af op 31 maart 2027. De onderhandelingen over een nieuwe CAO zijn gaande. In de huidige meerjarenbegroting vanaf 2028 houden we rekening met een loonstijging van 2,5%. We stellen voor dit percentage vooralsnog aan te houden. We houden ook rekening met de ontwikkeling van de werkgeverspremies. Daarover is op dit moment nog niets bekend.

### *Loonkosten grote subsidiepartijen*

Voor de subsidies houden we rekening met een ontwikkeling gelijk aan de ambtelijke salarissen. Deze indexatie vindt plaats bij de verleningsbeschikking voor het subsidie jaar t+1. Het bedrag wordt gereserveerd op de stelpost prijsindex. Op deze wijze kan per subsidie worden afgewogen of een verhoging nodig is.

### *Verbonden partijen*

De bijdragen worden geraamd op basis van de Kadernota's van de verbonden partijen. Het betreft de Veiligheidsregio IJsseland, de GGD IJsseland (incl. RSJ), de Omgevingsdienst IJsseland en het shared service centrum (SSC) Ons.

### *WMO en jeugd*

Voor de tarieven binnen de WMO en jeugd hanteren we een afwijkende indexering. Wij gaan hier vooralsnog uit van de voorlopige cijfers van de NZA (Nederlandse Zorg Autoriteit). Voor beide sectoren geldt dat er een koppeling is met een landelijk berekende prijscompensatie, de zogenaamde OVA. Als de OVA-cijfers bekend zijn, verwerken wij deze in de begroting 2027-2030. Vooralsnog is gerekend met 3%.

De raming van de uitgaven voor Wmo en Jeugdwet hebben we gebaseerd op de werkelijk uitgaven in 2024. Landelijk wordt een groei van de zorgvraag verwacht. Deze groei varieert van 5% tot 7,5%. In de ramingen hebben we deze groei (nog) niet opgenomen. Er is dus een risico dat we op een later moment de raming moeten verhogen.

### *Onvoorzien*

Voor de post onvoorzien wordt gerekend met € 2 per inwoner (= afgerond € 56.000).

### *Afschrijvingen*

De afschrijving van de vaste activa vindt lineair plaats. Voor het afschrijven van de vaste activa hanteren we de afschrijvingstermijnen uit de verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2025. De afschrijvingen starten in het jaar na ingebruikname. Op gronden en terreinen schrijven we niet af. Investerings lager dan € 10.000 en/of met een kapitaallast kleiner dan € 1.000 nemen we rechtstreeks in de exploitatie op, uitgezonderd de jaarlijkse vervanging van kleinere auto's die samen worden geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

### *Rente*

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2027-2030 bepalen we het renteomslag percentage.

### *Samenvatting uitgangspunten*

- Loonontwikkeling: We houden rekening met cao tot en met 31 maart 2027. Per 1 januari 2027 stijgen salarissen conform cao nog met € 1,6%. We rekenen echter wel met een totale loonstijging van 2,5% per jaar vanaf 2027.
- Subsidies gesubsidieerde instellingen: 2027-2030: volgen de loonontwikkeling van de CAO gemeenten (2,5%).
- Tarieven WMO en Jeugd: 2027-2030: 3% (we wachten op bekendmaking definitieve percentages)

- Kosten van derden (CEP januari 2026): 2027-2030: 3%
- Verbonden partijen: conform opgave verbonden partij (indien geen opgave dan 3%)
- Gemeentelijke belastingen 2027 (CBS-CPI januari 2026): 3%. Voor de jaren 2028 en verder 3%
- Gemeentelijke heffingen en leges 2027 (maar niet meer dan kostendekkend): 3%. Voor de jaren 2028 en verder 3%.